

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor: mgr Paweł Rocznik

Promotor: dr hab. Renata Stojecka-Zuber

Temat rozprawy: *Działalność stacji kontroli pojazdów w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym*

Słowa kluczowe: stacja kontroli pojazdów, bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo ruchu drogowego, badanie techniczne, diagnosta

Sukcesywny wzrost liczby pojazdów powoduje konieczność stworzenia sprawnego systemu dopuszczenia pojazdów do ruchu drogowego. Brak skutecznego nadzoru nad stanem technicznym pojazdów, prowadzi do pogorszenia bezpieczeństwa oraz wzrostu negatywnego wpływu motoryzacji na otaczającą nas rzeczywistość.

Stacja kontroli pojazdów jest jednostką służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Do jej podstawowych zadań należy kontrolowanie stanu technicznego pojazdów poruszających się po drogach oraz wycofywanie z użytku tych, które poprzez swój nienależyty stan techniczny temu bezpieczeństwu zagrażają. Oznacza to obowiązek weryfikowania niesprawności technicznych pojazdów poruszających się po drogach.

Kluczowe znaczenie dla zapewnienia właściwego stanu technicznego pojazdu, ma stan świadomości jego użytkownika. Badanie techniczne na stacji kontroli pojazdów pełni rolę kontrolną i dyscyplinującą użytkownika, ma za zadanie tylko okresowo pomóc zdiagnozować ewentualne usterki w badanym pojeździe oraz wymusić ich naprawę. Niewątpliwą zaletą wdrożenia systemu okresowych, obowiązkowych badań technicznych pojazdów, jest eliminacja z uczestnictwa w ruchu drogowym pojazdów niesprawnych. Pomimo tego należy jednak pamiętać, że przy rocznych przebiegach pojazdów, mając na względzie średnią wieku eksploatowanych pojazdów, bardzo ważną rolę w utrzymaniu prawidłowego stanu technicznego pojazdu pełni jego właściciel.

W niniejszej pracy za istotne uznano określenie czynników, mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wśród których bardzo ważne są działania stacji kontroli pojazdów. Przyjęto, że do czynników warunkujących działania stacji należy zaliczyć: kwalifikacje pracowników SKP, kwalifikowanie przez diagnostów usterek istotnych i nie istotnych wg własnego uznania, korzystanie przez kierowców ze stacji diagnostycznych, których wyposażenie nie jest dostosowane do poziomu technicznego pojazdu, bazowanie na znajomościach. Założono także, że po drogach poruszają się pojazdy, które mają aktualne badania techniczne, ale mimo to zagrażają zarówno kierującemu samochodem, jak i innym użytkownikom dróg.

Celami poznawczymi było określenie czynników wpływających na zakres realizacji zadań stacji kontroli pojazdów, analiza przyczyn wypadków powodowanych niewłaściwym stanem

technicznym pojazdów dopuszczonych do ruchu, analiza zadań organów kontrolujących stacje kontroli pojazdów.

Celami teoretycznymi z kolei było wskazanie przyczyn, z powodu których stacje kontroli pojazdów najczęściej nie dopuszczają pojazdów do ruchu drogowego; określenie związku pomiędzy przyczynami zatrzymań dowodów rejestracyjnych a przyczynami wypadków i kolizji drogowych z powodu niesprawności technicznych pojazdów; poznanie opinii kierowców i diagnostów na temat możliwości pominięcia rzetelnych badań diagnostycznych pojazdu; poznanie najczęściej bagatelizowanych przez diagnostów usterek pojazdów ubiegających się o dopuszczenie do ruchu drogowego; określenie wpływu organów kontroli na wydawane przez stacje kontroli pojazdów orzeczenia o dopuszczeniu pojazdu do ruchu drogowego.

Celem praktycznym niniejszej pracy było opracowanie wniosków, które przekazane SKP i organom kontroli powinny przełożyć się na rzetelne badania techniczne pojazdów, co związane jest bezpośrednio ze wzrostem bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W prezentowanej pracy konieczne było użycie zarówno teoretycznych, jak i empirycznych metod poznania naukowego. Metodami teoretycznymi wykorzystanymi w pracy były analiza, synteza, porównywanie, uogólnianie, wnioskowanie (dedukcja, indukcja, analogia). Metody empiryczne użyte w pracy to sondaż diagnostyczny i analiza dokumentów.

Niniejsza dysertacja składa się z trzech rozdziałów.

W rozdziale 1 – teoretycznym tj. analizującym literaturę i akty prawne – przedstawione są zadania stacji kontroli pojazdów w zapewnieniu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W dalszej kolejności scharakteryzowana została instytucja stacji kontroli pojazdów w obowiązujących przepisach prawa (z wskazaniem także wcześniejszych rozwiązań). Ponadto ukazane zostały aspekty innowacyjnych rozwiązań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego, problematyka bezpieczeństwa ruchu drogowego, rola diagnostów w społeczeństwie obywatelskim, programy na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego z uwzględnieniem filozofii community policing i Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa.

Rozdział 2 to metodologia badań własnych. Przedstawiono w niej przedmiot i cele badań, problemy badawcze i hipotezy, zmienne i wskaźniki, omówiono metody, techniki i narzędzia badawcze, które posłużyły do rozwiązania założonych problemów i weryfikacji przyjętych hipotez. W rozdziale tym zamieszczono również charakterystykę grupy badawczej, terenu i przebieg organizacji badań.

Rozdział 3 to analiza wyników badań własnych dotyczących czynników zapewniających bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Na podstawie analizy dokumentów i dostępnych danych statystycznych, a także badań ankietowych określono m.in.:

1. Przyczyny niedopuszczania pojazdów do ruchu przez stacje kontroli pojazdów wraz z opinią diagnostów na temat pomijania prawidłowego wykonania badania technicznego pojazdu,
2. Wady techniczne pojazdów, które występują najczęściej, jako przyczyny wypadków i kolizji drogowych,
3. Przyczyny zatrzymań dowodów rejestracyjnych w odniesieniu do niesprawności technicznych pojazdów,
4. Kwalifikacje diagnostów stacji kontroli pojazdów w województwie małopolskim,
5. Wpływ organów kontroli na poziom realizacji zadań przez stacje kontroli pojazdów,
6. Opinie kierowców na temat pomijania prawidłowego wykonania badania technicznego pojazdu.

Pracę poprzedza wstęp, a dopełnia zakończenie i wnioski, bibliografia oraz wykaz tabel, wykresów i schematów. Zamieszczono również aneks zawierający wyciągi z regulacji prawnych oraz kwestionariusze ankiety skierowanej do kierowców i diagnostów.

Racław Roczniak